

dés, mely pontra nézve tehát az alkotmány jelleme nálunk nem az ujkori mozgalmak eredménye.

Valóban nehéz munka jó alkotmányt összeszerkeszteni.

És mégis mennyire felpöfeszkedett az emberi hiúság, midőn sokszor minden készület nélkül hozzáfogván a roppant munkához, azt egykét óra—nehány nap alatt gondolá végbevitelni; vagy annyira megvakult a társadalom saját közérdeke irányában, miszerint alkotványa készítését teljes hatalommal felruházott egyesekre—gyakran élet-tapasztalat és nemzetismeret nélküli személyekre bízta, kifeledvén a számításból, hogy jövőendő sorsának alapkövét teszi le, s hogy ezzel a megbízott koczka gyanánt játszhatik, s legjobb esetben azon igazságtalanságot követheti el, miszerint saját érdekkonait emelheti föl a kormány-polczra.

A kevésbbé szilárd s alapos országszerkezet gyakran rövidebb idő alatt dől össze mint alkotottat; látták a pániak az utóbbi időkben, mikép döntetett meg a francia forradalom s háboruk alatt egyik ország szerkezetétül a másik után, s maga Frankhon hány szerkezetet kapott rövid idő alatt, mert ezek mindmár alapjukban hibás, vagy elhírtelenkedett munkák valának.

Tekintsünk legujabban Spanyolországra; szinte hasonló körben silylik, világos jeleül, hogy lázas állapot, minőben alkotványait szerkeszté, nem képes ily nagyszerű vállalatra. Kevés idő előtt ismét rombolni kezdé egyik oldalalafalát, s vigyázatok, nemsokára megint új alkotványa lesz.

A magyar alkotvány nem egy nap alatt, s nem egyes embernek kényuralmi diktálása nyomán készült.

Mielőtt Pusztaszerre érkezett, hihetőleg nem egy tanácsban ült össze kerületeivel a hét vezér, s a józan és egyetértő tanácskozásnak bizonyára minden oldalát kimerítették, s csak azután tették le alapját azon épületnek, mely annyi idők alatt a viszontagságok ezer szörnyével dacolt, s megállott rendületlenül!

Azóta több emelettel szaporítottatott, de tágasabbá nem építettet, sőt körülmények szerint ittott keskenyebbre vonatot.

Mint foglaló s hódító, — katona nemzet levén a magyar, első honszerkezeti művén is vörös fonalkint ily szellem vonul át: hétfőnök alatt hét kerületre osztva, a hon ügyeit egy közértelemmel választott elnök alatt végezik; a kerületek pedig főnökeik vezérlete alatt családők által kormányoztatnak, nagyobb esetekben az egész nemzet eldöntő szava kívántatván. Kardot fogni s hont védeni, vagy hozulni minden magyar köteles, a zsákmány — élő vagy lelkellen, mindegy — a foglalók közt egyaránt felosztva elvitathatlan tulajdonná válván. Ez volt a főtípus.

Ekkép történt, hogy mindjárt az alkotvány szerkesztésekor a hadifoglyok alkotványi sánczain kívül estek, mikén belül a többiek mind szabad — nemes emberek voltak. Hazája iránt hűtelen szabadnak vagy vére bocsátatott (azaz élete vétetett), mikint a szent edénybe vétét folytatá esküpecsétül a hét vezér, — vagy, kegyelmet nyervén életének, s rabszolgául elosztott hadifoglyok sorába iktattatott.

S ezen személy tulajdoni jogtól megfosztottak maradéki képezék aztán hazánkban amaz osztályt, mely a közállomány terheit századok óta majd nem osztatlanul viseli, s mind a mellett annak javaiban oly kevésbé részesül.

Legelső kinövése a magyar alkotvány törzsének. Ököljogi uralomelv gyermeke a gyöngébb irányában; boszuszennvedély emléke a megpelengezett ártatlanság fölött. Vagy midőn diadalmas karral ellenséget üzni, országokat hódítani, s vérmezőn örök hirbabért aratni mentek őseink, a pariaféle osztály nem teljesíté e hon köteleességét? s mi alatt kün a harcizók véres csaták öldöklő hevében izzadtak, a földmivelő nép hátát nem metszék e a nap égető sugarai? Közterhekben nem volt e a csatavívó nemesnek méltó s hű osztályosa? De sorsa felett akkor legalább ama vigasztalás bágyadt fénye lebegett, hogy bár veritékes kenyeret evett, életét harcmezőn még sem koczkáztatá, feladatuk e részben tehát nem állt egészen arányban a nemesek jogaival.

Felborongott az 1715. év. És amaz alkotványi kinövés szétágazott. Mind a mellett, hogy a teher ugy szólván egészen a népre hárittatott, a földből, melyet véde, mely miatt vétét ontá s életet áldozott, egy maroknyit sem vehete kezébe, hogy mondhatta volna: „ez tulajdonom!” Vagy tán a tikkasztó nap sugarai enyhítettek e fölötté? gunyhóiban a nyomasztó lég könnyítettett e meg, vagy a víz változott e terheit édesítő nettárrá?

Hah! az idők azóta nagyon változtak. A sasok fiaibaglyok, és denevérek lőnek, fajjellemvesztve s nagy részint megkoppasztva ülvén fészkeikben, vagy nyáron éhez-

ve, télen egymásra halmozódtan alva hideg és szél ellen védtelen üregekben. — Tetszik e ez állapot?

A kinövést nem kellett volna széles bojtortjárná nőni hagyni, s a harcizók vérideje mulván, vitéz erőnket a tudományok, művészetek, ipar és kereskedés mezején kellett volna foglalkodtatni.

Földeregett a XIX. század negyedik tizede, és az ősi alkotvány fejlesztést akadályzó sarjadékinak éles irtókés neki illesztették. És megszülemlett a költő szent szava:

„A magyar alkotvány legyen ősa, pihenjen alatta Minden, kit befogad drága ölébe e hon.

Közterhet ki visel, legyen osztályrésze javakban;

Ki mással jót oszt, hordja a terheket is.“

Pedig a költő lángszavában rejlik a jövőendő csirája, s az némileg hasonlítható a napsugárhoz, mely a struccmadár tojásait költi. — Tekintsünk csak a legutóbbi hongyűlésre, s édes remény táplálhatja keblünket, miszerint lassanlassan lele fog omlni azon közfal, mely még most állományi szerkezetünkben létezik, s lesz, mi politikai hitünk egyik ágazata: józan észszerű jogegység a polgártömeg közpanaceaája.

Im itt adókrövid rajzát alkotványunknak s egyik legfőbb jellemvonásának, — mellyel a mint lassanlassan végkép kiengesztelődik a kor szelleme, mert alkotványunk főalapja mégis csak a tiszta szabadság: ép ugy jelül vehetjük e körülményt, hogy státusszerkezetünk többire nézve szintolly engedékenyen fog simulni az emberiség méltányos jogigényeihez.

Alkotványunkat szorosan illetőleg, még egy két szerény szót. — Rombolási szenvedélyről vádoltatnak többen, s hogy az ősi alkotványt gyökerestül ki akarják forgatni, s hazai gyökintésvényinket idegen növényekkel elfojtani.

Nem kell a vén törzsöt féltetni. Erős kérgének századok viharai nem ártottak; nyomatlan veszne el rajta most is bármilly karczolás. A sors könyvében nincs még ez időre megírva pusztulása. Elmélkedjünk csak! Valami különös ritka szellem szállta meg ujabban a magyart, s fiatal, életdus eser lombkoronájant emeli föl fejét hosszas álmából. Ugy-szólván sirja szélén állt, az önfentartás féltékeny szelleme korbácsolta fel őt. Mások korszellemnek keresztelék. Ez a geniusz az, mely a hozzáhajló nemzeteket felkarolja s veszni nem engedi. És e geniusz betekintett az alkotvány törzséhez. Láta, hogy a magyar eddigi nemzetélete szorosan ehez, mint egyeseké az érlüktetéshez, volt kötve, s felfogadta, az alkotványt tovább is fentartani. Csak terepélyesíteni akarja tehát azt, hogy enyhétadó védszárnyai alá minél többet befogadhasson. És e geniusz eszközei csak azok, kik amaz irányról váddal terheltetnek, s kik ha emberi gyarlóságuknál fogva némely részletekben tévednének is, ama védszellem nem fogná terveiket valósitani. Ez legyen megnyugtató az illetőknek. S. A.

A B-p. Híradó esütörtöki számában
A Tiszaszabályozó társulatot érdeklő követk. tudósítás közöltetik: Gróf Széchenyi István ő nmlga a legnagyobb örömmel adta tudtára a központi választványnak, hogy bécsi utja és egy hónapi ott mulatása következtében jó eredményekről értesítheti a társulatot. Hatalmasan gyámolittatva ugyan a fenséges nádor által, és Bécsben a kormányfőrlaknál a legszivesb közremunkálati készséggel és jóakarattal találkozáva, szerencsés volt ő es. k. Felségének oly kegyelmes rendeletét vehetni, mellynek malasztjai a tiszavölgyi rendezés és hasznosítás ügyét, a remények és ohajtások köréből a valóságok körébe alkalmasok fölemelni. S ennek folytában közölve lón a választvánnyal ő es. k. fenségének a nádornak gróf Széchenyi István ő nagyméltóságához irányzott kegyes levele, mely a fentebbi rendelet tartalmazza. Foglalatjának sommája az, miszerint ő Felségénél a legvalódibb viszhangra és méltánylásra talált azon nagyszerű és országos hasznu czél, mellyet ezen társulat maga elibe tűzött, és a végre, hogy annak elérésében a társulat gyámolittassék, méltóztatott ő es. k. Felsége a s főlemelt árábóli alapból, évenkint, míg a szabályozás tart, százezer pengő forintot a királyi kincstárból segély gyanánt, ötvenezer flos részletekben két év alatt kifizetendő százezer pengő forintot rendelni, egyszersmind kegyelmesen ugy intézkedni, hogy a vállalat végbevitelére megkívántató és kölcsön útján beszerzendő pénzszöveg, teljes értékű biztosítás és minden a fizetési rendet illetőknek kelő elrendezése mellett a társulatnak kieszközöltessék. Parancsolja egyszersmind ő es. k. Felsége, hogy a társulat szabályai, költségvetései s tervei mielőbb legmagasb színe elibe terjesztessenek. Mihez még azt adta gróf Széchenyi ő nagyméltósága, miszerint ő a kölcsönre nézve is megtette már az előkészítő lépéseket, s szerzett értesítéseinek nyomán azt is jelentheti a társulatnak, hogy minden annak rendszere elintéztetvén, a kölcsön öt percentumos kamatlábon felül semmi esetre sem, sőt talán még ezen kamatlábon valamivel alól is leend kieszközölhető, s egyéb viszsza-fizetési könnyűségek is meg fognak szerethetni.

Gondolhatni, milly őszinte és igaz hazafiai örömből fakadó hálaérzettel vette a választvány ezen kedves értesítéseket, és milly készséggel rendelte meg az ő felsége által kívántaknak magas színe elibe terjesztését. Tegnap ő es. k. fenségénél a nádornál udvarolt az egész választvány, megvive legmélyebb háláját az egész társulatnak, és kérve, hogy ő es. k. Felségének is a főherceg nádor által bejelentessék az. Szokott leereszkedéssel, kegyességgel és nyájassággal fogadtatván, már most munkához lát a választvány és több alválasztványokra oszolva, igyekszik mindent szükséges rendbe hozni és elintézni, mit a munkálat és egész vállalat műszerezése és életbe léptetése igényelnek.

Kedves hazámiai és tiszavölgyiek! A felebbiekhez nem kell commentár! Ime egy kis példánya azon politikának, mellyet Széchenyi István a kormány utilitatiojának szokott nevezni, mi pedig a haladás és reform modorának előfutójul tekintünk. Ilyenforma eredmény, mintez lesz és lehet akármennyi, mind a szellemi mind az anyagi mezőn, csak egyszer módját tanuljuk ki. A mód pedig igen egyszerű és mindősze is abból áll: hogy már egyszer közeledve, és vállvetve cselekedjünk.

Nyitra megyei ez évi első negyedes közgyűlésünk mart. 16ikán kezdetett. Előtte való napon megyénk ellenzéke — nem annyira okulva, mint inkább fölhívva a conservatívek példája által — előleges tanácskozányt tartott báró Jeszenák János vezérlete alatt, ennek szállásán. Noha a conservatíveknek, már három gyűlés alatti előleges tanácskozányukba minket baloldaliakat meghívni, eszökbé nem jutott, — mi még is most ezen első gyűlekezletünkben számos oly egyént hívánk meg, kiket a jobb oldal centrumához véltünk számíthatni, s kikkel némi egybeolvadást remélünk. Ők azonban — mivelhogy első alispán Tarnóczy Kázmér ezen meghívottak közt nem vala — egyikét egyénen kívül többnyire elmaradtak. Igaz is, hogy ha egy V — n A — lt megtudtunk hívni, meg némely hasonlókat, már ekkor „per eminentiam“ meghívhatjuk vala első alispán urat is, meg a másodikat is. Mi ugyan saját véleményünk szerint az ily „gyűlést“ 99 okból tartjuk rossz politikának, 1) Mivel az egészépen annyi, mintha valamely sereg az ellenséggel arról akarna tanácskozni, mikép nyere meg a esatát? Annnyiből jó, hogy történt, mivel így legalább mindjárt első alkalommal meggyőződünk, miszerint az efféle „fusiok“ altalján véve nagyon szerencsétlen gondolat, a „pártok“ fogalmával s a (parlamentaris) „tanácskozás“ egész természetével homlokegyenest összeütköző. Mert hiszen épen a legszigorubb titoktartás szükséges inkább oly felek között, melly olajés viz-kint állanak egymásnak átellenében, — miként itt az eset.

A gyűlés közérdekű tárgyai a tanácskozányban pontonként fölvetettek, s ha nem lett volna az ellenpárt részéről jelen egy bizonyos főbiró ur is, kétségekivül még őszhangzóbb lehet vala a megállapodás. — De hagyjunk a tárgyból máskorra is . . . . . most lássuk a gyűlést.

Olvastatott előleges a II. Tanácsnak egy intézvénnyel, mellyben Péchy Imre, a 16 szepesi városok ispánja, s Trencsin megyében k. biztos, hozzánk is ezen utolsó czim-mel küldetik, miszerint a gallicziai volt zavarok hírére ezen kárpátalji megyében is a közbéke föntartása érdekében megszaporítandó katonaság élelmezése s elhelyezése körül felügyelne, — s egyszersmind a ns megye mindenekben (e tárgyat illetőleg) k. biztos urhoz járulni utasítatik.

M — th J. megjegyezvén, hogy ily fegyverzajos időben legkönynyebben sérthetnek meg a nemzet alkotványos jogai . . . . ., hogy különösen ezen intézvény is megvénk önhatóságába mélyen bele vág, mennyiben t. i. e megye a keblében tartózkodó, ugy szinte az itt átkelő katonaság élelmezése s elhelyezése iránti jogát most ime egy hivatlan bizossal kéntelen nem is megosztani, hanem annak e tárgybéli rendelkezéseit e megye körében saját sinormértékeül ismerni. . . . ., s hogy végre ezen intézvény a törvényvel is nyilván összeütközik, melly csupán a tetteleg felzavart közsensd állapotában enged ily biztos kinevezést valamely megyébe; nálunk azonban tökéletes rend uralkodik — ezen okokból az intézvényt félretétetni, s kir. biztos urat oda utasíttatni indítványozá, hogy megbízatása tárgyában e megye törvényes hatóságához forduljon. B — ky J — n. Igen is, t e g y ü k f é l r e e z i n t é z v é n y t de egyszersmind írjunk föl ő Felségéhez, miszerint e megye mindenképen sérelmeknek nézi azt, hogy 1) saját főispánja — egyszersmind ő Felsége v. b. t. tanácsosa — elmellőzésével, egy idegen, kirangra nézve is kisebb személy, t. i. a szepesi városok ispánja, küldetett biztosul körünkbe. 2) Hogy a mit egy tartományi biztos is elvégezhet vala, arra, helyhatósági függetlenségünk sérelmével, külön kir. biztos neveztetik. 3) Megvagyunk sértve abban is, hogy noha megyénk a legmélyebb békében van, még is kir. biztost kapunk. — E beszéd végzéssé lón.

„Zala“ levele, az evangelicus tanodákban eltöltött magyar nyelvészeti társulatok viszszaállíttatása iránt. —

J—nák J. b. Az evangelica iskolák, ugymond többnyire oly német és tót helyeken léteznek hazánkban, hol a magyar nyelvet csak önjerejökkel, ily társulatokban tanulhatják meg evangelicus ifjaink. De az 1790: 26 törvényezékbe is beleütközik a protestansok ily üdvös és ily ártatlan társulatainak elültése. Ezért Zala levelét egész terjedelmében pártolja. M—th J. fölemlítette, hogy érkezett hozzánk nem rég egy intézvény a népnevelés ügyében is, mely akkor elkerülve figyelmünket, csak tudomásul vétetett; most, ugymond, eszmerokonságnál fogva ez is eszébe öllik, 's a' zalai felszólítást szinte pártolva, nem lehet a' rendeket föl nem hívnia, hogy ezen érdekelt népnevelési intézvényt adnák ki egy küldöttségnek, mely a' felett véleményét jövő gyűlésen előterjeszse, — addig is azonban a' tisztviselő urak a' lelkészeknek — mint emez intézvényben kívántatik — kezőkre ne dolgozzanak, miután az 1799: ki törvényhozása nevelés ügyben országos választványt küldvén ki, ekkor diplomatische elismerte a' Felsőge is e' tárgyban a' nemzet intézkedési jogát. Ezen kívánság B—ky J. által is támogatván, végzésbe ment. Egyébkint az elültott evangelicus magyar társulatok visszaállítását Zalával együtt mi is egy fölrásban követeljük.

„Hontnak“ a' horvát tartomány gyűlést, 's a' kormány eljárását mindenben helyeslő levele felolvastatván — B—ky István így szólott: nem hiszem, hogy találkoznék közöttünk egy is, a' ki Honttal ugyanazon véleményben volna (zajos felkiáltás mindkét párt részéről: „nincs senki!“). Iktasuk tehát oda jegyzőkönyvünkben, hogy ns Nyitra megye Hont jelen nézeteivel egészen ellenkezőket táplálván, levelét pusztá tudomásul veszi. — Ugy lón.

„Zágráb“ levele a' tartomány gyűlés ellen, követeinek jelentésével együtt a' legőszintébb rokonszenvvel végig hallgatott. Mi e' levélből az előbbi „pesti“ felszólítást csak kétségtelen adatokkal megerősíteni tapasztaltuk; 's így miután már most diplomatische tudomásával bírnak annak, a' mit az előtt nem diplomatische (demég is hitelesen) tudunk, 's mivelhogy a' Felsőge-től megnyugtató leirat sem hozzánk sem Zágráb megyéhez még nem érkezett — ezen okokból újra fölírunk, bővített kiadásban, 's ha törvényigényelte módon a' kormány még sem intézkednék, azon esetre az egész ügyet előleges sérelemkép országgyűlésre följegyezzük. — fölrásunkban különösen a' horvát magyar párt irányában megszorított, 's az ilyre irányában igen kitágított „s a' j t o“ ügyét is kérvén kimerített; a' mi legnagyobb lelkesedés közben elnöki végzésül kijelentett. Csak azt nem érte el ellenzékünk, hogy kimondatnék, mikép a' netalan törvénytelen típusu tartománygyűlés választandotta horvát követeiket jövő törvényhozásunk el ne ismerje. De hiszen ezt máskor is ellehet határozni. Sőt erre tulajdonképp határozat sem kell: a' törvényhozó testület ismeri saját köteleességét. — Jött ezután.

„Posony“ levele az ismeretes küldöttség el nem fogadása — ügyben. Végzés: „előleges sérelem gyanánt följegyezzük.“ Lássuk e' tárgy körül a' fölmerült eszméket. B—ky J. már azt sem engedtetik meg többé, hogy a' nemzet, fejedelmébe vihesse panaszt; holott tudjuk, mikép hajdan királyainkhoz még menni se kellett, hanem ők járták be az országot szolgáltatni igazságot. Pártolja tehát Posony levelének egész tartalmát, kormány iránti bizalmatlanság kijelentésével együtt. Többen szólta ezután egészen hasonló értelemben, mig némelyek a' bizalmatlanságot legalább kihagyatni kívánták K—ry J—f idézte Ulászló 6 Decr. 7—8 dik cizmeit, 's szívesen megjegyezték a' kívánt kihagyásban, ha a' helyett ezen idézett törvények értelmében a' kormánytanácsosok feleletrevonása tételik. 'S ezen cserét az előbb szólott B—ky J. is örömezt elfogadta; Zs—ry J—f. a' kor. exist. hozza magával, hogy alattvalóit általtában kihallgassa, annál inkább tehát a' törvényhatóságok küldötteit. — Sokaktól azt hallám e' tárgyban, hogy ők nem akarnak többé representálni, mert ezzel semmi sükert nem nyerne, hanem sérelmül jegyzik fel inkább a' dolgot; igen de mit jelent ez? vajjon nem egyenesen azt é, hogy éppen azért nem representálunk, mert bizodalunk nincsen? Az megint, hogy a' Felsőgehez küldöttséggel akar járulni a' nemzet, viszont nem azt mutatja é, hogy királyunkhoz igen is van bizodalunk?

Pártolom tehát a' pos. levelet minden kihagyás nélkül. Első alisp. részemről teljesen megjegyezem benne, hogy előleges sérelemkép jegyezzük fel diétára ez ügyet; de ne párosítsuk azt mindjárt a' bizalmatlansági votummal össze. Különbség van e' kettő között; ha csupán sérelemnek állítunk valamit, ekkor mintegy azt mondjuk: kormány, te hibáztál, mi e' hibát ki akarjuk javíttatni; de ha bizalmatlanságunkat fejezzük ki, ekkor azt tesszük fel, hogy szándékosan hibáztott a' kormány, — már pedig ezt soha nem mondhatni egész bizonyossággal. Erre a' pusztá voksolás, ott a' jobb oldalon, oda dönté a' dolgot, hogy lón belőle, mint e' pont elején megirtuk: „előleges sérelem,“ de kihagyva a' bizalmatlanság érintését. 'S ennyi első napon.

Martius 17kén a' honti ügy foglalta el a' napot. M—th J. ki a' hosszú szíványi ének á t o l v a s á s a után első szótál fel, leghűbben kifejezhette mindnyájunk kebelhangulatát, 's azon első benyomást, melyet a' honti egyik töredéknek a' másik töredék elleni (ily nevezetes) levele szült. És mit mondott ő? ő azt mondta, mosolyogva szájával, hogy az időt, a' drágát, bizony fontosabb ügyek és okok bonczolgatására fordíthatnók, mint eme honti okok. Egyébként tegyük mi is azt, a' mit igen bölcsen Nógrád tett vala, mely (megye)álltván éppen ezen már hiteles, külső levélből a' kitézött ülésnek L. helyettes általi meg nem tartását, 's így a' gyűlési közönség jogának elegendő ok nélküli kijátszását, ez oknál fogva újra fölirt és kérte az igazságos fejedelmet tovább is a' dolog megvizsgáltatására, 's a' bűnösnek megfenyítésére. Azon pontra pedig, melyben ns Hontmegyének mostan uralkodó pártja int bennünket, hogy „vigyázzunk, ha honyalunk is hasonló rakonczátlan töredék ütné fel fejét, 'stb.“ — feleletül iratni indítványozza, miszerint ezt mi egyenesen rágalmozó sértésnek vesszük. B—ky J. az előtte szól. egész mondatát pártolja; K—ry J. azon ütközött meg leginkább, hogy a' jelen honti levél küldői minden juridicus fogalmak ellenére önmaguknak lónék bírái. Ők — 's különösen a' helyettes — kik, 's a' dolva' voltak, ime gyűlést tartanak, és elhatározzák, hogy ők nem bűnösök, sőt hogy a' másik rész a' bűnös 'sat. — G—czy An. Ha az előbbi honti levelet hitelesnek ismérijük, 's azon töredéket, mely az irá, erre felhatalmazottnak valljuk, ugy ki áll jót, hogy nem esünk maholnap a' veszélybe, miszerint 52 megye helyett 104 v. megyéje lesz M. országnak. Ezért ő a' mostani honti levelet tudomásul vétetni ohajja — és nem kíván ujlag fölírni 'sat. No, erre T—th J—s ügyvéd ekkép tette meg a' replicát. Igaz, ha 52 helyett 104 volna a' megye országvunkban, talán veszedelmes is lehetne; de bizonyosan még veszedelmese lenne az, ha a' megyék kormányzó afféle honti önként gyakorolhatván, így aztán tulajdonképp, egy megye sem lenne. Minus malum 'sat. Zsry J—f. A' mit az ugynevezett rakonczátlanok töredék azelőtt irt, hogy t. i. az ülés határnapját L. helyettes meg nem tartotta, most ime az újabb gyűlés közönsége diplomatische elisméri és megerősíti. Csak hogy persze az nem mondatik, miért nem tartotta meg az ülést; de az egész levélből nyilván látnivaló, hogy L. csak időt akart az elhalasztással nyerni. — En tovább is oda szavazok, hogy a' Felsőge commissio által a' honti jogtalanságot orvosolja meg. Ó—y R. A' többség határoz: ez törvényes, ez ellen szót váltani nem lehet; az újabb honti gyűlésnek tehát igaza van, — levelét vegyük tudomásul. J—nák J—s b. Hogy alkotványunk megbuktatására nincs sükeres eszköz, mintha 's megyei elnök a' gyűlések meg- vagy meg nem tartásával szabadon rendelkezik — ez kétségtelen; így az elnökök maguknak időközben híveket gyűjthetnek, 's a' közvéleményt megbuktathatják. Ha a' kormány ezen veszedelmes eszközt a' megyékben használatba teszi, alkotványunknak az napon vége van, 's még csak orvoslást sem lesz hol keresnünk. Irjunk föl tehát újból a' honti jogügy orvoslása végett. 'S miután Hontnak rágalmozólag gyanusító intése e' megyére nézve, becsületbeli kérdés, ezt egy válaszból utasítsuk férfiasan vissza. — Spl—y H—k b. .... Némelyek azt állították, hogy ne feleljünk Hontnak semmit, az érdekelt gyanusító kitételre, mivel majd Hont nekünk is fog újra felelni; én minde'mellett felelni kívánok, mert tudom, hogy nem Hont, hanem a' közvélemény fogja majd elhatározni, melyikünknek van méltányos igaza. R—ky J—s nagy részben meggyőzte bennünket, hogy bizony okosabb lesz az érdekelt gyanusító pontra nézve jegyzőkönyvünkbe ígatni azon „notát,“ miszerint combinálván az egész levelet, ugy találtuk, hogy abban egyebek közt ama rágalomteljes gyanusítás csak „teljes roszalásunkat“ érdemi, — a' dologban egyébkint ugyis a' Felsőgehez ujjal fölírva. Cz. A—s. Énts Rk! a' többségnek mindig tisztelője vagyok... no elég!... (mi pedig némely többséget csak megvetni tudjuk). Még Sz—los J—s beszédjéből a' következőket érinljük: Valaki, ugymond, azt kérdezte: melyik már most hiteles a' két honti levél közül, emez é? vagy az előbbi? én azt mondom, az ugynevezett rakonczátlan töredék levele hitelesebb, 'halsejére' nézve, ugyanis az abban közlött igazságot ezen újabb levél is megerősíti. Ennélfogva emez újabb levél csak „külsőjét“ bírja a' hitelességnek.

Bevégezván a' szólók beszédeiket, — három véleménygazat állott előttünk. Az „első“ akart fölírást, és a' gyanusító pontra feleletet; a' „második“ akart fölírást, és illetőleg jegyzőkönyvi megrovást; a' „harmadik“ akart fölírást és jegyzőkönyvi „szánakozást“ (főjegyző B—nyi F. indítványára). Természetes dolog, hogy ha száz vélemény volna is a' discussio végén, valamelyiknek relatív többségben kell lenni okvetlenül, 's ha csak maguk a' szólók nem capitulálnak, ezen relatív többség eldöntő többséggé lesz szükségképen. Mégis mi történt? No de hagyjuk az elemzést, — hiszen magunk is gyaló emberek vagyunk, 's nem egyszer

vétkeztünk, 's még többször hibáztunk életünkben. Aztán az ellenzék ugyis többségben volt, világos derék többségben — a' „második“ vélemény mellett.

Elnök főispán az e' napi ülés berekesztése előtt egy emlékezetes beszédet tartott (vonatkozva eme többségi kérdésre), melyet így kezdte: „az én kedves tekintetes Rendeimhez van egy pár bizodalmas szóm“. .... Láss erről többet a' Pesti Hirlap nyitrai tudósításában ezen gyűlésről.

Még sok, belügyeinket érdeklő fontos dolgok kerültek elő gyűlésünk folytán; de közérdekűek, vagy nevezeteseb elvkérdések nem lévén, hallgatással mellőzzük. ○

Pestmegye évnegyedes közgyűlése (folyt.)
Miként előbbi számunkban említők, a' törvényszéki jelentések után a' „husárszabást“ illető irományok tárgyalásába ereszkedtek a' rendek. Igen helyesen! mert hiszen a' törvényeszekben bíró és felek és ügyvédek egyiránt ki szoktak fáradni egyik a' figyelmes hallgatás, másik a' remény vagy félelem, 's a' harmadik az amplificatio miatt; ilyenkor aztán gyomor helyrehozásul jól esik a' zsirus marhahuslé. Van tehát a' két tárgy közt némi kapocs, pedig benső kapocs — minél fogva egyikről a' másikhoz átmenetet természetbeni ugrásának nem nevezhetni. Tehát elévelettek a' hus dolgát illető irományok. A' terem földszinén öregek és fiatalok csekély számmal, de egészséges gyomorral voltak a' publicum, mely mihelyt a' „hús“ nevet említ hallá, azonnal eszébe jutott a' 16 krajczár; 's mivel az idő dél felé haladt, tehát azon pontra, melyen a' limitáló tens rendek is megszoktak a' húsról emlékezni, remélni bátorkodtak, hogy a' dologból mégis csak lesz valami, 's az egyes számbetű mellett a' 60t már is fark hagyottan Onak nézvé eleven képzelők. Fent a' karzaton a' t. cz. publicum nevezeteseb számmal hallgatott, többnyire ezüst gombos domboru hasu, piros pozsgás arcu, lobogu szemü burgerekkint voltak kivehetők; mutató és hüvelyk ujjai körmös hegyeztetés azon neme a' penésznek árnyékolá, mi gyakori 's huzamosabb ideig tartó pénzolvasás által szokott azokra leülpedni; ezek is midőn a' „hús“ nevet említ hallák, visszafojtatott lélekzettel hegyezték neki füleiket, 's azon jelenetek egyikét láttaták, mely szerepelni szokott akkor, midőn az egymást forrón ölelő szerelmes pár a' szülői mogorva, és számító ajkáról lesi jövőjének üdvözítő, vagy kárhözható ítéletét. A' jelenet ünnepléses, és nagyszerű volt, minden psychologus hamut hinthet fejére bűnbánatában, hogy a' közéletnek ezen hü mutatóján gyakorlati tapasztalatit nem gazdagíthatá. Mondjam e? hogy a' karzati kövér publicum a' „mészáros“ urak húsos öszvegéből állott? Alant a' terem elején, a' zöld asztalok körül ültek a' ns megye rendei, mint a' közgyűlés érdemes és lelkes tagjai. Figyeljünk, mert ezek fognak határozni. —

A' megye helytartósági intézvények, magányosok folyamodásai, sőt tapasztalás által is hivatalos tudomására jövén ama sok rendbeli visszaéléseknek, és zsarolásoknak, miket nemcsak a' szegényebb, és ügyefogyott néposztály kénytelen a' mészáros urak „ugy tetszik, ugy akarom“ önkényes mértékétől eltérni, hanem az előkelőbbek is e' miatt gyakran híg levessel elégtételtnek ki, habár bokros fáradozásaik által kissé tömöttebbnek remélésére jogosítottának is! a' megye tehát — mint az igazság, és méltányosságot védő testület, a' nm. helytartótanácsnak korszerű felhívásához ragaszkodva, az ezen visszaélések és zsarolások megszüntetésére kinevezett k. biztos mellé — az örökös, és végrehajtás könnyítése és siettetése tekintetéből is kebeléből küldöttséget nevezett ki oly egyedekből, kiknek e' tekintetben jártasságuk és buzgalomuk a' rendel előtt dicsegetes elismerésben részesítetett. Ezen választvány jelentése olvastatott ez alkalommal; úgy nemkülönbön a' kir. biztosnak a' küldöttségek beegyeztével tett időközbeni rendeleteinek tudatása. E' jelentések, javaslatok, tudósítások, egy szóval irományok mind magyar nyelven voltak szerkesztve, minden kitételeit értettük, hallók az alsó tömeg ellenző, 's a' felsőnek helyeslő morgását, vagy fordítva, a' mint t. i. a' szél fűt, de mind ennek daczára — hordjon el bennünket a' forgó szél, ha megtudhattuk: valljon jeles husárszabási küldöttségünk tulajdonképpen mit akar? Mindnyáján a' nyilvánosságban élünk, közgyűléseink miként kezdetben, úgy ma is, hála a' magyarok istenének! nyílt ajtóknál tartatik, sőt ha szükség még az ablakok is kinyitattak, vagy betörtetek a' paraszt erszény rovására, szabad hallgatás engedtetik minden embernek, mert — az irás szerint — mindedig csak bizonyos osztály tud beszélni; és ime mi történik! a' küldöttség fölülemelkedve a' nyilvánosság világán, kődbe burkolja jelentését, úgy okoskodva: hiszen a' nyári nap legszebb reggelén is van köd, mely a' tárgyakat darab időre eltakarja a' kapzsi szemek elől, ezt pedig a' következtetés — hű természet cselekménye! — miért ne lehetne tehát ez a' husárszabási küldöttségnek is utánzani? Ugy van, exempla trahunt! Azaz a' jelen esetben ellenkezőleg történt, mert a' nép sorsát lelkükön hordozó rendek a' küldöttség jelentésének mysteriumaiba bé nem hatolhatván, vagy a' tárgyak

halmaza ezt tenniök nem engedvén, utasíták azt, hogy megbízásában ujjal járja el, 's különösen oly adatok gyűjtésére fordítva figyelmet, mire a' megye jövő gyűlésén eléveendő limitálásokor biztosan támaszkodhassék. Tetszett e ezen határozat—nem e? ezennel elmondom:

A' földszinti publicum, vagyis saját lábain álló része a' közgyűlésnek hasára tekintett, melyre a' 16 krajczár észrevehető lapos üreget nyomott; a' belső rétegek közti tompa morgás pedig, mely egyenes okozata az előbbinek, még három hónapi időközre emlékezteté, mely más szavakkal annyit tesz: hogy a' vásatlan fogak még hosszú három hónapig pihenhetnek az ünnepi szegekre akasztottan; minek azonban meg van jó oldala is, mit hihetőleg a' küldöttség is gyanított mysteriumiban, nem kell t. i. pénzt kiadni fogpiszkálóra, 's ezúton minden évben legalább is két krajczárt meglehet gazdálkodni váltó czédulában. A' karzati publicum, vagy is könyökeire dülleszkedő része a' közgyűlésnek inas fogait oly édes meglepetéssel vigyorgatá, minőt érezhetett a' nagy idai Ferencs úri ujan kapott vörös nádrágának legeslegelső felhuzásakor; az anélkül is hajdús has arasznyira hizott, de a' lélekzet még mindég akadozott, mert a' java ezután következett. Mészáros urak ez első scena után diadal mosollyal tekintének egymásra, 's a' szögletre könyöklő ezt sugá mellettesének: — Johann! hab ich nicht gzocht! —

Elővetett tehát a' nm. helyt. tanács intézvénye, mellyben javasoltatik a' megyének: hogy huslimitáló jogával minden hónapban éljen. Nem akarunk a' kormányzékai javaslat fejtegetésébe ereszkedni, mert hiszen ezen kötelesség teljesítése alól felmentelénk nemcsak az ülő, hanem az álló és könyöklő közgyűlési tagok által is. Az álló rész szívesen 's bizonyos nemével a' benső megnyugvának hallgatá az intézvény tartalmát; míg a' könyöklők kinos sohajtozásokkal 's közben közben elfogódott hörgő huruttal fogadák azt, mit hihetőleg a' jól megspékelt villás reggeli okozhatott. A' tárgy egy, 's a' hatás mégis milly különböző! nem hű képe e' ez az életnek, mellyben a' napszamos munka után sovároga éhesen támaszkodik ásója nyelére, míg az ügyesen kisubiszolt arszlán munka nélkül is tekintetes urat játszik; vagy tárgyhöz illőbben értelmezve: még a' cigány éhségben muzsikál, addig a' sors üldözött bánatában tánczol; 's közben a' csapláros nyeresége huszasain örvend. A' rendek a' havonkénti limitálást el nem fogadhatónak jelenték ki, mert a' mostani húsárt egész félre alapíták meg; az illető mészárosok pedig, bízva a' megye szótartásában, a' marhakereskedőkkel ennyi időre kötöttek szerződést; azoknak világos megkásosítottasuk, és vádolható növedékek nélkül tehát jelenleg e' határozatuktól el nem állhatnak; egyébként is a' hónapos árszabás az ohajtott czélt legkevésbbé sem közelítné még, sőt gyarapítná azon panaszokat, és jajokat, mik ma mészárosok és közönség részéről hallhatók. A' rendek e' dologban csak egy gyógyszer ismérnek, 's ezt megemlék mult januári rendkiv. közgyűlésükön; 's ez: a' szabad concurrential addig pedig szemfüles órkódés! A' földszinti közönség hideg méltósággal hallgatá végig a' tanácskozást, 's helybenhagólag üdvözlé a' határozatot; mért? azért mert azt a' rendeknek tenniök kellett, hogy önmagokhoz következetesek maradjanak. És a' karzati publicum? Ez félig könnyebbülten cserélt könyököt, 's nagyot érző önhittséggel hurezolák egymáson vérekes szemeket; mert a' győzelem hurka koszoruja ismét halántékaikra füzetett! Hanz! mond egy puffadthasu horpadt szomszédjának —,haszt khert? Itt az álló és könyöklő közönség egymásra pillantott, 's mindkettő érzé: hogy egyik mészáros, másik nem mészáros.

Omne trinum perfectum. Következett a' harmadik rohanás; 's ha mészáros urak itt is győzelmesen tartják meg a' csatát, akkor uraim, és aszszonyaim elvesztünk feltámaszthatlanul—a' jövő közgyűlésig. Érezte ezt az álló közönség, de még a' tanácskozók is, mert az itt ott megkezdett párbeszédnek rögtön siri csendben enyésztek el; okozta pedig ezt a' t. cz. mészáros közönség által a' közgyűlésnek benyújtott abeli folyamodása: hogy a' marhahus fontjának mostani 16 kros árát néhány krajczárkával főlebb rugtassa; mert—ugymondák, a' biztos ur egész fontot követel, 's a' közönség egy font helyett $\frac{3}{4}$ del nem akar beelégedni, a' nyomatékok—minők: köröm, bél, fark, fülek, fogak, szem 'stb. nem fogadhatnak el nagyobb quantumban, pedig a' mészárosok erszénye ezekért is pénzt folyat; a' marha nagyon olcsó, mert a' széna drága, nem gazdagodhatnak, székkálló legényeik mind oda vándorolnak, hol kényelmesebb rendszer uralkodik 'stb. 'stb. Engedtessek meg e' helyt futó pillanatot velni a' két közönségre. Alant a' kétszeri csatavesztés nemét ama feszültségnek idézé elő, mit a' harmadik bukás félelme valószínűvé erőködött festeni; de az önértet magasztos kifejezése nem hagyá el a' nyilthomlokok szelid simaságát, a' kebel emelkedett, 's győzelmi reményt ébreszte benne a' nemes bizalom, mi a' rendek többsége irántabban rég megfogant; volt tehát nyugalom, habár a' mé-

szárosok által felemlített fontos okokból származott kimeneti bizonytalanság aggályos háború támaszta a' gondolatok's következtetés láncolatában, ezt onnét lehetett kivenni, hogy sok pennához szokott sima kéz a' republicanus szabad szakályokra tapadt, melyeket ezentul marhahagygyuval szándék megkenettetni. Fent a' karzaton a' testek minden részecskéi szem, fül, száj, kéz, láb, arcizmok rángása, a' színek fagygyu sárgasága, a' hájjal borított szív taglószerű kopogása, a' hajüstökök égfelé emelkedése, az itt ott látható gyér szőrű hajszok lekonyolása mind — mind a' beállott pillanat hatalmas jelenére mutatának, 's ez sem több, sem kevesebb az érintetteknel, mint nálunk a' „sine qua non,“ és a' „lenni vagy nem lenni“ kérdése. Az alant álló közönség feltekintett, a' karzati közönség letekintett, de az előre számított 18 krajczár képzelmű valóságán eltempult szemsugárok csak homályban tévedezének; mértéket láttak az asztalon, 's tányérára ijesztő nagy betűkkel ezt írva: **32 lat.** Látták az alispánokat, 's más tekintélyes tisztviselő és bírakat felkelteni, hallák beszélni is, de a' tüleket elveszték halásukat, az ész meztagadá értelmi tulajdonságát, a' lélek pillanatra álmok országába vonult át, 's csak a' szív csak ez maradt jelen a' mészáros test iszonyu ostaraul; vegre egy hang, mely elnöki volt, minden alvót és ébrenlevőt egyiránt ráza fel, hogy figyeljen, és e' hang következő értelemben öszpontosult: „A' mészárosok folyamodása a' t. közgyűlés által mint helyén 's időn kívüli félretételik.“ — „Jaj! és aue! e' hangot hallottuk nyomban; pedig alólól épen úgy, mint fölülől; 's nem esudálkoztunk, mert hiszen e' hangot épen úgy elzengi a' vigadó, mint elnyögi a' haldokló; ez esetben a' különbség az volt, hogy az álló rész örömből, a' könyöklő rész iszonyu fájdalomból nyögé el. Csak egy pillanat, 's a' karzat a' nagyszámu kövér tehertől annyira megkönnyült, hogy egyetlen száraz újságirón kívül többet egy léleknel sem lehet látni. Az előcsarnokon a' friss szellőn volt Hanzli és Mikli 's mindenféle név hallható, mert itt már a' szavazat mindenkinek megvan engedve. Az alanti közönség jeles diadala érzetében még rövid pihenésre megmaradt az ütközet helyén, 's csak akkor hagyá azt el, midőn eszébe jutott, hogy tulajdonképp semmit se nyert; mert a' hatos szám felső vége érintetlenül maradt. — Jövő számunkban a' még hátralevő tárgyakat sorolandjuk el. — K. P.

Erdélyi ügyek. Az Erd. II. brassói levelezője említi: mikép a' brassói eddigi plébániainak nevezett kath. tanoda az országos tanodák sorozatába felvevődött (tán felvételt?) Brassó város, mond a' levelező, csak nyerni fog e' tanodával. A' székelyföldről német nyelv tanulása végett ide már is szép számmal megjelent növedékek zorgalmat fognak tanulni száz atyánkfiaitól, és így jó szerep jutand nekik; más részről pedig a' város lakosai a' magyar elemmel több és kedvesebb érintkezésbe jövén, nem félendnek annyira a' magyartól, míg nyugot felé oly sopánkodva tekintenek. Szép szavak! Mi azonban, ha az eddigi surlódási tapasztalásra szabad hivatkozunk, inkább hiszszük a' becsületes székely atyafiak elnémetesülését, mint amazok megmagyarosodását; tudnánk magyar hazánkban több példát említeni, mellyek mutatják, hogy egynehány tót képes volt egész falu magyar közönségét eredetiségéből kivételketni, úgy annyira, hogy a' mai unokák csak hírét tudják annak, több helyütt azt sem, hogy egykori őseik Árpád ivadéki voltak. Lehet azonban, hogy a' brassói iskola esudát teend, mit szívünkben kívánunk; kívált ha a' napokban fővárosunkon keresztül vándorló, 's a' székelyföldnek tartó württembergi csoportokra emlékezünk.

Háromszéki tudósítása a' nevezett lapnak mondja: mikép ott márt. 10. elsőbb napjaiban gyönyörű meleg idők jártak. Hótól menekült, 's csaknem felszáradt mezők, 's a' pacsirta dala eke előkészítésére kisztek a' földész. A' felámadt legyek, 's megérkezett kacsák, golyák, darvak tavaszjósáknak. De valamint az éznek, úgy a' vak ösztönnek sem a' d o d o t t (tán adatott?) megjósolni a' jövő idő tükát. 11. 12 és 13án havazás álla be, 's jelenen 15kén némi olvadás daczára is arasznyi vastag hó fedt a' földet. A' székely pedig azt mondja: nem szereti, ha zsákbán viszik is át martius utolsó heteiben e' havat vetésein. — Szép buza köble 9 frt., a' rozse 5 ft. 30 kr., a' töröküzának vékája 1 ft. 3 kr. —

Dulló István a' héderfái h. hitvallástélt követő egyház érdemdús hitszónoka márt. 19én elszenderült. Áldás poraira!

A' M. Gazd. Egyesület f. évi márt. 15én tartott közgyűlésén felolvastott 1) a' nm. kir. helytartó tanács kegyes intézvénye, mellyben legfelsőbb meghagyás következtében az Egyesület felszólítatik, véleményét mind az iránt, mikép lehessen a' hazában oly gyakran beütő élelmi inséget általában megelőzni vagy elhárítani, különösen pedig a' t a k a r é k - m a g t á r a k legcélszerűbb felállítását használatát és kezelését, 's győzelmi reményt ébreszte benne a' nemes bizalom, mi a' rendek többsége irántabban rég megfogant; volt tehát nyugalom, habár a' mé-

sen utasított. — 2) Az ismeret terjesztő szakosztály jelentése nyomán Szonta g H u s z t á v urnak a' kinevezett bírálók által egyértelműleg kinyomatásra, 's terjesztésre méltónak ítélt dohánytermesztési jeles utmutásaért, a' kir. kincstár által megajánlott 20 arany jutalom végkép oda ígértetett. 3) Megállapítottatik azon köz- és mezőgazdasági kérdések, mellyek a' jövő medárdvásári egyesületi gyűléseknek vitatás tárgyaiul szolgálni fognak. Kihirdetők rövid idő múlva következnek. — 4) Az országos szőlőiskola támogatása elhatározatván, megegyezett benne a' közgyűlés, hogy a' szomszéd 5 holdnyi telek megszerzetessék. — 5) Az illető megbízott küldöttség jelentéséből örömmel értesült a' közgyűlés E r d ő s M ő z s e s hazánk fiának tüvész elleni építés módja czélszerűségéről, biztosságáról 's gyakorlati öleső alkalmazhatóságáról; 's midőn erre a' tisztelt gazda közönséget ismételve figyelmeztetni szerencsénk van, ösztönözve érzi magát az Egyesület Erdős urnak e' mezon szerzett szép érdemeit nyilvánosan elismerni, egyszersmind pedig mind azokat, kik Erdős ur ügyességének hasznát venni képesek, az ő szíves pártolására ezennel felszólítani. — 6) Örvedetesen lepte meg a' közgyűlést, számos hazafini biztosítások vétele, mellyeknél fogva több lelkes hazafiak a' k ö z t e l e k f e l é p i t é s é t gyámolítani ígértek. Egy előre következő segedelmek irattak alá: gr. Károlyi György 1000 ft. Ürményi Ferencz 500 ft. gr. Zichy Miklós a' márványt 1000 ft. gr. Batyány Fülöp 1000 ft. gr. Zichy Károly 100 ft. gr. Károlyi István 1000 ft. Czindery László 400 ft. gr. Dessewffy Emil 200 ft. Lapády József teljes hatalmu igazgató ur 60 ft. kis-újszállási olvasó társaság 15 ft. Lőrinczy János s gazdatiszt 5 pengő forintot. Ferber Ferencz gyömörői lelkész ur 1 arany; — melly adakozási példák kedves biztosságul szolgálnak a' sors kedvező és mostoha viszonyai között is, egyenlően ébredő hazafini részvétnek, mellynek minél gyakoribb és általánosb nyilvánulását további kegyes ajánlotokban ezen építési vállalat előmozdítására reményteljesen várja az Egyesület. — 7) M. F e s t e t i e s L á s z l ó gróf ó n s á g n a k becses ajánlatát, melly szerint szeretett atyjának, dicsőült gr. F e s t e t i e s G y ö r g y halhatatlan érdemű hazánkfiának életnagyságu arcképet szíves emlékül Egyesületünk számára elkészíteni késznek nyilatkozott, a' legbensőbb örömmel és hálával fogadta a' közgyűlés. 8) Egy hangulag helyeseltettek azon lépések, mellyeket egyesületi elnök gróf a' hazának külön vidékein örök váltásági esetek biztos és kimerítő megtudhatása végett, hiteles férfiak felszólítása által legközelebb tenni sziveskedett, elhatározván egyszersmind, hogy az időnkint beérkező választok bővebb tanúság kívánhatása végett az ismeretterjesztő szakosztály által tárgyalatván, az eredvényel egyetemben a' Magyar Gazdában közöltessenek. — 9) A' s t á j e r g a z d. t á r s a s á g f. évi április 1ső napján tartandó közgyűlésére gr. Szapáry Vince ő exja, és báró Mandell Károly fognak képviselőül megkéretni. — 10) Vidács Istvánnak, legjelesb pesti gazdasági gépészünknek gazdasági szerzámái 's gépei a' legközelebbi medárdvásári gyűlések alkalomával fognak az illető küldöttség által megbíráltatni. — 11) Dr. H a m m e r s c h m i d K á r o l y urnak, a' bécsi általános gazdasági lapok szerkesztőjének lapjai több évi folyamának beküldése által tanusított szíves hajlandósága hasonló kedveskedés által határozatott viszonzatni. — 12) B á t k y K á r o l y ur dohánytermesztési munkáját, az Egyesületnek átengedni hajlandónak mutatkozván, ezen ajánlatnak bővebb megfontolásra az ismeretterjesztő szakosztályra bízott. — 13) K a r d h o r d ó J ó z s e f ur kérelmére, az általa tót nyelven irt dohány, gyümölcs és seilymentenyésztési értekezés bírálat végett ngos H a v a s J ó z s e f és S o n t a g H u s z t á v tagtársainknak adatott ki. — 14) P l o e t z A d o l f urnak a' homokkötésről irt, 's a' pestmegyei gazdasági főkegyesület által nyomtatásra érdemesnek talált jeles munkájára, az előf. tési aláírás megnyittatott. 15) A' medárdvásári kiállításnál a' kanczaesikók jutalmazására 250 pft. állapítván meg, abból a' három éves kanczaesikók közt öt jutalom 50, 40, 30, 20 és 10 ftjával, a' két évesek között pedig négy jutalom 40, 30, 20 és 10 ftjával tüzetett ki. — Melly határozatról az illető törvényhatóságok utján, lötenyészto vidékeink oly megjegyzéssel értesítettek, miszerint azon derék adózók, kik ezen állatmutatásnál a' köztelekre kanczaesikókat kiállítani ohajtanak, a' helybeli előjáráságtól kiadott, 's a' járásbeli tisztviselőség által látomásozott bizonyítvánnyal tanusítani kötelesek, hogy a' csikók saját nevelésük, 's még sem megnyergelve, sem befogva nem voltak. — 16) A' jövő medárdvásári gyűlések napjai meghatározatván, azok legközelebb ki fognak hirdettetni. — 17) Tegválasztásra kerülvén a' sor, mint alapító tagok üdvözültek: B a t h y á n y L á s z l ó gr. 500 pft. és S z i r m a y Ö d ö n urak 200 pft. alapítvánnyal; rendes tagoknak megválasztattak: I r i n y i J á n o s jószág-felügyelő Nagy-Létán és S e r e s s

László földmérő Szentesen; egyszerű 10 pftnyi taksa mellett taggá nevezetelt Krasencs György tiszti irnok Bazin-várban. — Pesten, martius 17kén 1846. — Török János egyesületi titoknak.

Jótékonyág. A pestbudai hangász-egyesület kormánya alatti nyilvános énekiskola gyámolításul 's illetőleg a leendő nemzeti conservatoriumra közelebbi hónapokban következő kegyes adományok érkeztek: I) Alapítványul a tőke pénzék szaporítására ezüst pénzben: a) Pyker János László egri patriarcha-érsek ó ex-cjától 100 ft kész pénzben; — b) gróf Zichy Ferraris Manó ó mlgtól a pestbudai hangász-egyesület elnökétől 100 ft. — c) gróf Zichy-Ferraris Mannóné, szül. Strachan Sarolta ó méltóságától 100 ft. — II) Jutalom szűsül n. t. d. Majer Istv. ur, az esztergami mesterképző intézet tanítójától küldetett: „népnevelés tan“ című könyvének 10 kötet, 's „harkányi fürdő“ rajzának 20 példánya oly czélból, hogy ezek az énekiskola szorgalmas és jó erkölcsű növendékei között kiosztassanak. — III) Részvényesek lettek évenkénti 6 pfgó forinttal: Baldacci Antal báró, Barabás Dániel, Engeszer József, Engeszer Máttyás, Lackenbacher Bernát t. cz. urak. — IV) Gyámoló lett évenkénti 2 pfgó forinttal: t. cz. Ungváry György ur. — Melly kegyes részvétért, különösen pedig a főnebb említett nagylelkűségi beces adományokért ezennel alólról az intézet nevében legforróbb hálát nyilvánítván, kedves köteletségének ismeri a t. cz. közönségnek pártolásába ajánlani a nevezett intézetet, melly már eddig is olly dicséretes tanjelleit adá haladásának 's honunkra nézve hasznos létének. Matray Gábor énekiskolai igazgató.

x Iparműkiállítás előkészületek. Minden jelenségek avval biztatnak, hogy ez idei iparműkiállításunk nagyszerű lesz. Kiállítási bizottványunk is tehetőleg ügyekszik, iparos tehetségeinket ösztönözni, — de tőlük is kész ajánlkozásokot nyer. Így Valero ur selyemgyára, budai asztalos ifjabb Szabó József ur műhelye, 's Wiener Jakab kárpitosunk elvállalák egy pompás hölgyialvószobának teljes kikészítését; a tisztelet gyárnok a legszebb lampas-kelmét szövi, Szabó ur, faragott munkát készített, Wiener ur pedig a már közösen elhírhedt, műizlésű köleszöndi ide. — A pesti asztalosok első raktári társulata pedig bejelenté, miképen ó saját mestereinek és kárpitosainak közremunkálásával egy másik hölgy teremtet fog olly remekléssel kiállítani, melly tanúságot tegyen a bitor-készítés fejlettségéről az ó körében. Pozsonyból biztosítatunk, miképen kiállításunk onnan egy teljesen felszerelt dohányszó-teremet nyerend. Pozsony múpara pedig bizonyosan nem méltatlanul bírja azon reputációt, hogy honunkban a legműértőbbek, ügyesek közé tartoznak művesei. — Fégyvertárt is ollyat fog alkalmasint mutatni kiállításunk, melly a legkövetelőbb várakozás elől sem lesz kénytelen visszariadni. „Kirner József“ ur már sziveskedett megígérni, hogy néhány remek darabot adand hozzá. Nagyszombatból 's Győről naponként várjuk a kikért ajánlkozásokot. Herendi porcellán-gyárunk derék tulajdonosa „Fischer Mór“ ur már előre tágas elhelyezkedésre praenumerált, minek kivált azért örvendünk, mert ez egyszer készítményeiből, itt Pesten is fogunk vásárolhatni, holott eddig, a rendkívüli keresettség miatt tármunkákat nem készíthetett. Most a kiállítást megrendelőnek akarja tekinteni. — Vegyszereszeink közül „Pecz Vilmos“ ur jelentkezett eddig. Kocsis-gyárunkaink közül eddig „Gyurkovics, Kölber és Porst urak ígérkeztek. — Martius 26. 1846.

Dunamelléki ref. egyház kerületet illető tudósítás. Legfelsőbb k. rendelvény következtében, a püspök választás tárgyában teendő intézkedések végett Pesten f. é. május 11én rendkívüli közgyűlés fog tartatni. Mit is főgondnok ur meghagyásából közhírré teszi 1846. mart. 3. ón Bajkay Endre m. k. a fentisztelet egyház kerület világi főjegyzője.

Budapesti napló. (April. 5kén.) Az „Athenaeum“ ügybaráti már jövő esztőtörtői gyűlésük alkalmával gyakorlatilag fogják megkezdeni a kitűzött czél felé törekvésüket. midőn az e' végből egyesültek egypár értekezést fognak tartani a tudomány egy vagy más szakából, mihez az illető vitakozások sem hiányozván, előképét tüntetendik elő munkásságuk további folyamának: 's így a részvét, melly eddig gyéren mutatkozott, alkalmasint éledni fog, képesekké teendő a vállalkozókat arra, hogy közhasznunak ismert intézetüket meg-alapítsák; mihez előleg anyagi tehervelés nem igényeltetvén a később fizetendő évi díjak csak 10 pft-ra határozottak. Az egészről bővebben annak idején szólódnak lapjaink. — Ó felsége kegy. királyunk a honi irodalom iránti figyelmét legújabbban azon ténnyel tanusítá, hogy — miként lapunk elején olvashatni — K o r p o n a i J á n o s fő hadnagy „Hadi földírás“ című, 's „Társalkodók“ hasábjain érdem szerint ismertetett munkáját saját magánykönyvtárába elfogadni méltóztatott. Leghathatósb buzdítás hadfiainknak, hogy díszes pályájakon a haza igényeiről sem feledkezvén meg, a hadtudomány nemzeti iránybani művelésére szenteljék magukat; hogy az évek óta tartó küzdelmek főleg az ó fűradozásuk által nyerjenek sikert. — A Szalay László által szerkesztett „Státusférfiak és szónokok könyve“ harmadik füzeté megjelent

irtalma Mirabeau (III. rész.). E' jelesen kidolgozott műből még három füzetet várunk, mellyről aztán — minthogy honi irodalmunk terén egyetlen a' maga nemében, a' kritika méltányló szövegát is elvárjuk. — Ez idei iparműkiállításunkról szép reménnyel kecsgetnek bennünket, 's hogy annak megszemlélésére kényelmesebben juthassunk, 's hogy annak megismerésére kényelmesebben juthassunk a' közönség nemzeti muzeumunkba, az iparegyesület megkeresé a' városi hatóságot az iránt, hogy az országut azon tájának kiköveztetését eszközölje; és jogosan hisszük, hogy e' kérésnek a' városnál, mellynek ipartermékünk virágztatása leginkább fekszik érdekében, sikere leendő. Ugyan akkor reméljük, hogy a' muzeum zárva tartott, 's ily állapotra kárhoztatott föfeljárása nyitva maradjon; ugyanis nem látjuk okát, miért kelljen nemzeti középület kapuit zárva tartatni, holott azok akkor nyernek 's köleszöndnek dísz, ha megkopnak, mert jele a' kincsek gyakorlati használatának. — Gungl berlini zenekarvezér jeles példát ad a' városunkba seregülő vendégművészeknek, mint kell magukat elismerésre 's halára érdemesíteni, midőn a' nemzeti színházban rendezett hangverseny egész jövedelmét a' nemzeti színházban nyugdíj intézetének ajánlá fel. E' becsületes tetteért éljen! — Bosco pedig igen kényelmesen éri magát köztünk, 's utolsó, és leges-legutolsó bűmütávtányai után sem félhet a' t. közönség nagy már ót örökre nélkülözni. Ó még a' budai szinkörben is fellép; 's csak miután mindent megnyert, mi ót a' sorsvihar ellen biztosítandja, bővíti más vidékre saját személyét. Egy tökéletesen kiképzett tolvaj ugyan kitett a' nagy büvészen — mind mondják az angol királynéi vendéglőben olly ügyesen sajátította el zsebőráját, miként azt valaha visszakeríteni Bosconak valóban becsületére válik. — Liszt Ferenc csak ugyan közénk jó valamikor. Mint hirlik már magyarul is jól tud, 's a' Bécsben tartózkodó Dobozy féle cigánybandát sajtóságos magyar modorban, megszólaló vendégelte meg. Ez alkalommal a' barna zenefiak Liszt közremunkálásával poharakat üritettek a' haza egészségéért, 's utána amugy bús-késervesen fogadtak egy pár nótát, mit a' zongorahős nagy tetszéssel fogadtak. —

Nemzeti színház. — Ma vasárnap, april 5dikén rendkívüli előadásul, béreltszínéssel: Gungl ur hazánkfia, zenetársaságával nagy zeneversenyt adand. Az egész jövedelmét a' nemzeti színház nyugdíj alapjának szives volt felajánlani. —

Spanyolország.

A' követkamrában mart. 17kén épen azon indítvány vala tárgyalandó, miszerint a' kamra tökéletesen megelégszik a' Miraflores által adott ama biztosítással, hogy a' létező miniszterium tovább is fen fog állani; azonban tüstint az ülés megnyitása után, Miraflores marquis jelenté, hogy kabinete megszűnt lenni, 's többrendbeli királyi rendelet olvastaték föl, mik által Narvaez tábornok valenciai herceg, minisztertanács elnöknek 's hadminiszternek tétetik 's egyszersmind egyen a' külügyi miniszterium tárczájával megbízatik; Don Juan de Pezuela, legutóbb lovassági főfelügyelő, tengerészügyi, Don Francisco de Paula Orlando, legutóbb hadsereg felügyelő, pénzügyi, Don Pedro Egana igazságügyi 's Don Xavier Burgos belügyi miniszterre nevezetik. Miraflores miniszteriuma egy hónapnál valamivel több ideig tartott. Feloszlása bizonyos eddigelő még ismeretlen ok folytában történt, miután annak elnöke még 16dikán mondhatá, miszerint a' kabinet 's korona, a' kabinet tagjai 's a' miniszterek és cortes között semmi meghasonlás nem uralkodik. A' feloszlás továbbá azon nyiltan kijelentett meg egyezés ellen történt, mellyel a' kamra a' kabinet nézeteihez ragaszkodott. A' kamra erre 17kén a' dolgok ezen folyamának adó megtagadással akart ellenszegülni, felolvastatván Orenses indítványára azon alkotványi cikkeket, mik szerint a' cortes beleegyezése nélkül semmiféle adót nem szabad beszedni. Narvaez máris rendszabályokat tón a' katonai uralom megerősítésére. A' manchai carlisták ellen gyakorlott szigoráról ismeretes Balboa tábornok nevezetett ki Arxetas helyébe Madrid politikai főnökévé. Turon brigádós, Reina Gobernadora ezred főnöke letétetvén, Jaime Orsega foglalta el állomását; utóbbinak helyére pedig a' még igen fiatal Calonge követ nevezetett ki a' Saragossában fekvő San Fernando ezred főnökévé. A' külügyi miniszterium tárczája iránt még nincs rendelkezés. Az eddigi miniszterek egy része címek és rendekkel ruháztattak fel. — Narvaez miniszteriuma két fontos rendszabályal nyitotta meg pályafutását. Mart. 17kén a' cortes üléseket határozatlan időre felfüggeszté. Már a' feloszlási rendelet váráték. 18kán a' „Gazeta“ az új miniszterium nyilatkozványát közli 's egy határozatot, melly a' sajtószabadságot támadja meg. 19dikén este Madrid nyugottan volt. Azonban titkos forrongás uralkodott. 's máris hírek származnak 20. 's 21kei háborgásokról.

A' Journal des Debats szerint az új spanyol miniszterium mart. 16dikán alakult: Narvaez a' miniszterelnök, 's hadminiszter; Egana (alavai képviselő, előbb a' Correo Nacional szerkesztője) igazságminiszter; Burgos (financzminiszter VII. Ferdinand alatt) belügyminiszter; Orlando, congressustag, volt hadfelügyelő 's mint Narvaez iránti határozatlan hódolat 's engedelmességről ismeretes, pénzügyminiszter; Pezuela tábornok, Viluma marquis sógora, 's annak ultramontani elveit osztó, tengerészügyi miniszter. A' külügyek tárczájával állítólag Gonzales Brabo, most követ Portugalliában, kináltaték meg 's hihetőleg el is fogadja.

Anglia.

A' Timesben egy czikk áll az irlandi nyomor okairól, melly azokat valóban különös módon magyarázza 's fejtegeti. Az Irlandban uralkodó nyomor fő oka koránsem — a' mint rendesen mondogatják a' nagy birtokosok jószágaitól távollétében áll. E' távollét semmiképen nem gyakorolhat olly nagy befolyást Irland szegényedésére, miután az angol földbirtokosok is csak kivételesen laknak jószágaikon. (Ó nyomorult okoskodás; de az angol fölbirtokosok nem laknak sergenkint idegen országok városiban, mint Londonban az irlandiak.) A' főök — folytatja a' cikkíró — a' jellemkülönbségben fekszik: az angol szorgalmas (mert szorgalma gyümölcse véde van) és békes (mert ninces oka nyugtalankodni); nem esküszik össze, hogy a' tulajdonost saját birtokából elűzze, a' földet végtelenül szétdarabolja, 's roz gazdasági rendszerénél megmaradjon, 's minden javításnak makacsul ellenszegüljön. Az angol nagy tulnyomóságát és szerencsét önkéklében hordozza, ennélfogva nem kénytelen a' köz nagylelkűségéhez folyamodni, és épen e' miatt (mert el volt nyomatva) silyedt annyira az irlandi köznép 's még szerencse, hogy kihallgattatást és segélyt talál. (Kegyetlen szerencse!)

Franciaország.

Abdelkader mint látszik még nem esett ki egészen szerepéből. A' lapok egy az arabokhoz intézett nyilatkozványt közölnek tőle, melly hoszsu bünlajstromát foglalja magában a' francia uralkodásnak 's képéig: „O muszlimanok! szabaduljatok ki végre azon vakságból, mellybe ama hitellenekkel közlekedés silyeszte bennünket. Ismértétek valahára meg hűlten ügyességöket, itéljétek tetteik után. Midőn a' francziák felszólítanak benneteket fegyveretek le rakására, így szólának hozzátok: hódoljatok nekünk, mi biztosságot ígérünk nektek, vallástok, vagyontok, nőitek 's gyermekeitek nézve. Mi titeket szokott főnökeitek által fogunk kormányoztatni. Nem zavarjuk szokásitokat, 's tisztelendjüktörvényeiket. Mi csak a' fölött fogunk örködni gondosan, hogy titeket igazságosan kormányozzanak 's hogy ne legyenek áldozatai olly sarcolásoknak, mik nyomtanak, midőn alattvalói valátok Abdelkadernek. — Ti hitelt adtatok e' hazug beszédeknek 's meghódoltatok a' keresztlyéneknek. Mihelyt erősnek vélte magát az istentelen 's én darabig eltüntet körötökből, ígéretit elefedé. Templomokat szentségtelen használatra alkalmazta, elvette legjobb földeteket, hogy azt övének adja, kincseivel megvette nőitek erényét, gyermekeiket utálatos csapatai közé sorozá, felszabadítá rabszolgáitokat, kiket birnotok isten engede, 's bitorlá a' jogot itélve fölöttetek — legnemesb családitokat üldözé, változtatá főnökeiteket, fizetett gyalázatos muszlimanok által pótolván azokat. Nemeseitek és marabutitok, kik elég esztelenek valának neki hiven szolgálni, jutalmul örök fogságban ülnek a' keresztlyének országában. Most Rumi parancsol nektek, Rumi mond törvényt fölöttetek, Rumi kormányoz 's hogy hűlten nézetei még annál világosbak legyenek előttek, — nézéték őt, ki harcossaitokat, nőitek és gyermekeiteket megszámlolja, mint az ur számlolja juhait, mellyeket a' vásáron eladni szándékozik. Noha istentől vagyok küldetve megvívni a' hitlenekkel egész az utolsó vércseppeig, mégis egy darabig békét hagyék nekik 's elvonultam a' harcztérről, mert bizonyos valék, hogy a' keresztlyének önműveikkel rontják meg magokat. A' fölbredés napja megérkezett. Keljétek fel szavamra oh muszlimanok! Isten tevé le kezeimbe lángoló pallosát 's országunk lápályit a' hitlenek vérével fogjuk termékenyíteni.“

A' lengyel politikai menekvőket Parisban néhány hét óta szigorun szemmel tartják 's a' rendőrség figyelmzetté is őket: vigyázzanak magokra, nehogy tiltott gyülekezések által magokat valamiképen gyanuba hozzák. Még nem bizonyos: vajjon azon fölkelőknek, kiknek sikerül Frankhonba menekülni, szabad legyen é tovább itt tartózkodni. Az e' részbeni föltételek még tanácskozás tárgyai.

Lengyelország.

Zloczowról mart. 13káról az ágostai közöns. újságnak következők irnak. Szerencsém van a' ránk nézve nem csekély mértékben nyugtató, az illetőkre azonban aggodalmat és szívdobogást hozó tudósítást közlenem, miszerint ma reggeli hét óra tájban a' lengyel propaganda mindkét küldöncze Wiszniowsky (másképen Zagorsky) 's Dembowski (másképen Borkowski) bilincsekben erős őrizet alatt Lembergbe hozattak. Utóbbi állítólag vezére volt a' Narajow mellett Brzezan kerületben febr. 21 — 22kén württembergi huszárokkal tartott ütközetnek, mellyben két kadét megölté 's két köztívész megsebesült. A' kormány 1000 pftot tűzött ki egynekegynek behozataláért. Wiszniowskiért két manajowi pór nyeri meg a' jutalmat, kik a' szökevényi egy csúriben találták, 's őt mint gyanust az itteni kerületi hivatalba hozák. Papnak volt átruházva, leborotvált szakállal 's tonsurával. Lipinskinek mondá magát és menekvőnek O-

roszorszóból, ki ugyanis az ottani vallásüldözök elől itt menhelyet keres. Remélik, miszerint most már nagyobb világosság fog a szerencsétlen ügy fölött elterjedni, miután sikerült e két főnököt megfogni a számos küldönczöknek, kik tartományunk keleti részeit beharangozzák. A' nagyszámu küldönczök pedig leginkább azért csuszhattak le 's gyakorolhaták játékuikat, mert a' vidéki közrendőrség kezelése földesuri képviselők kezében áll, kik nagyobbára csekély fizetéssel bírnak, 's e' mellett roppant sokat költenek és pazarolnak, kik tehát minden kicsapongó sangvinicus eszme számára nagyon is könnyen megnyerhetők. A' föld népének hűsége 's buzgalma a' fölkelés elfojtásában valóban legnagyobb dicséretet érdemel 's nemcsak történeti- de lélektanilag is emlékezetes marad, hogy ezen a' földesuraságok által annyira sanyargatott szegény földnépe mind a' mellett, hogy forradalom sikerülésének esetére legfényesb ígéretekkel lón áztatva, a' kormányhoz mégis oly híven, oly szilárdul ragaszkodott. Minket itt a' legjobb szellemben levő es. kir. katonaságon kívül még naponkint száznál több kaszás, villás 's tb. paraszt őriz. A' katonaság, dacára a' folytonos nap 's éjjeli farsztó szolgálatnak is, esüggedenlen buzgalmu kitartást tanusít. Egyébiránt kicsapongások nem fordulnak itt elő, 's általános nyugalom uralkodik a' kerületekben, azonkívül hogy számos (közben közben főnemesi) földbirtokos, földesuri képviselő, gazdász, erdész 's pap fogatik el, miben a' pór szerfölött segélykészsnek mutatkozik. Itt jelenleg már 95 politikai fogoly van, kik részint a' már előbb fenállott börtönben, részint két e' végre külön rendezett házban elzárva őriztetnek. Sobieski János régi vára is börtönné alakították át egy gyűlevész sereg fogoly számára, kik communisticus alapon akartak politikai szabadságot kiküzdeni. Még kétkedhetni, vajjon Czartoriski tudta e' valódi alakját e' tervnek, mert egy illy fegyverrel szerzett koronáért harcolni fejdelemsarjadéka — minő Czartoriski — bizonyára semmi ösztön nem fogott volna lenni. Clopickiről előre lehetett bizonyosan remélni, hogy e' dőre kísérletet minden késedelem nélkül visszautasítandja magától, a' mint valóban meg is tevő. Mi mindnyájan közel va-

lánk a' halálhoz 's még csak most borzadunk a' már kiállott veszély után, jóllehet ismét szabadon léhethetünk, mint-hogy a' kormány erős és gyors rendszabályai által a' nyugalom, élet és vagyonbiztonság tökéletesen helyreállított 's erélyesen védetik.

„Folyó hó 15ke óta—igy ír egy krakói levelező mart. 16káról a' D. Allg. Zeitungban—minden lázadásbani részvétől gyanus elfogottal tiltva van a' közlekedés. Sok nő is találkozik köztök, kiknek buzgalma a' forradalmi napok alatt majdnem haladá a' férfiakét. Mély szomor és gyász ül a' városban, a' templomok és sétaterek kevés látogatóknak örvendnek, 's az utcákban ugyszólván csak merő katonákat 's idegeneket láthatni. Wolf bankár, ki financiariusus volt a' forradalompartiaknak, házbörtönben bűnhődik, és pedig nem annyira miniszteriumsága miatt, mire nyilván csak a' forradalmat illető alkotványi pont által lón kényszerítve, mint inkább amaz igen nevezetes mennyiségű öszveg miatt, melyet a' fölkelők Wieliczka-ban elraboltak, 's mellynek hiánya iránt a' finanszminiszter felelős. Az orosz-lengyelek részvételéről e' lázadásban ugyanazon lap tudósít, miszerint nem messze Krakó szabad állománytól egy Mazaraka nevű chebdowi nemes öszvegyűjtven parasztlait, velők Krakó felé indulandó. Egy más nemes szinte hozzácsatlakozott, és sokan valának e' lépésre hajlandók, de késedelmeskedtek a' kivittel. Egyébiránt Oroszlengyelország e' részében is vonakodtak a' parasztek részt venni a' lázadásban, sőt a' hatóságok által a' status ótmára fölfegyverkezettvék.

A' szileziai hírlap rajzát adja a' forradalom alatti krakói diktator Tyssowskinak, 's azt minden erély 's képesség nélküli férfunak festi. Lembergben jogtudós címet nyerve, később jószágigazgató lón. Csak esetleg jutott tünékeny h a t a l m a birtokába. Egyetlenszer sem szolt a' néphez, 's diktatorsága alatti eszelekvősége leginkább hírlapezzik-írásban állt. Midőn kiköszizott, a' nép épen semmi rokonszenvet nem nyilvánított iránta. Csak egyszer lón kissé figyelemre méltatva, 's az is a' színházban történt. Febr.

28kán a' tüstint nemzetinek elkeresztelt színházban „A' krakóiak 's hegyilakosok“ című nemzeti szimű adatott: A' diktator jelen volt. A' zene 's dal elkezdődött: „Nincs még veszve Lengyelország.“ Erre a' régi függöny felgördülvén, egy újabb látszott helyette, melly a' lengyel republikanus sást — korona nélkül ábrázolja. Altalányos örömrivalgás hangzott — melly minden határon túllépni fenyegetőzött, midőn egy színész, ki szinte a' harezolók soraiban volt, előlépett. Mintegy 5 percig tartott az enthusiasmus. Ekkor a' színész térdre esvén esküvők, legutolsó csepp vérét is a' lengyel ügyért feláldozni. Midőn erre egy a' diktatorhoz szóló dalt énekelt, ekkor lón ez a' nép által üdvözölve. A' forradalmi gyűléseken, mellyek rendszeren a' színház után ennek termeiben tartattak, a' diktator folyvást hallgatagon visel magát — de annál hevesebben szolt titoknokok Dembowskí, egy fölötté ügyes szónok, kinek tiszte volt a' gyűlekezetet élénk szimű beszédivel lekötni 's lelkesíteni.

A' varsói hírlap a' Siedlee városkában történt fölkelés főnökei ellen hozott haditörvényszéki ítéletet közli. Potozki, Kociszewski és Zarski felakasztattak, négy más bitófa alá vezetettvén, kegyelmet nyert, de Sibiába szállított, egyik 500 katoná közt vesztőzött futott. Mindnyájok jószágait elkobozták. Az ítélet — első, mit a' forradalom maga után vont — mart. 16kán reggeli 10 órakor lón végrehajlva.

Krakóban a' fegyvernyomozás 's elfogatás folyton foly. Még a' tisztviselők diszkardjait is elszedik, nemkülönben az óságu miatt nevezetes családí fegyvereket, mik aligha esatárai használat végett tartatnak fen 's őriztetnek. Mindenki szivesen átadja azonban a' fegyvereket, mert inkább elveszti azokat, mintsem hogy haditörvényszék elé álljon. A' fegyverek átvétele iránt nem adnak nyugtatványt; így tehát nagyon csekély a' kilátás, azok birtokába ismét visszajöhetni. Az elfogatások is szüntelen tartanak. Szerdán (mart. 11kén) este az elfogottak száma már 448ra ment. A' nyomozó bizottság szakadatlanul munkálódik. Minthogy az üléseket igen titkosan tartják, legkevésbet sem tudhatni meg azonkívül, hogy a' fenyték igen szigorú lesz.

27ik szám.

ÉRTESÍTŐ.

1846.

A' gőzösök indulása 1846ik évi apr. hónapjától.

Pestről Bécsig, naponként reggeli 7 órakor.

„ Drenkováig minden vasárnap Tittelnéli kikötéssel egy le- mint felfelé, továbbá minden szerdán.

„ Zimonyig, Eszéknéli kikötéssel egy le- mint fölfelé, minden esütörtökön.

Az alsó gőzösök indulási ideje reggeli 5 óra.

Közbejövő változások külön tudomásul fognak adatni.

Pest, april. 1jén 1846.

Gőzhajózási hivatal. 2—3

Hirdetés,

Mellyszerint a' nagyváradi kir. kincstári uradalom részéről folyó év martius 31én tartandó nyilvános árverés után 16r Várad-Váralja városában tul a' Peczen gyakorolható szabad koresmáltatási joga, 20r a' várbán levő kamrai uradalmi pinceze folyó esztendei november 1ső napjától kezdve három folyvást tartó esztendőre fognak a' többet igérőknek felsőbb jóváhagyás mellett,

haszonbérbe adatni, mihez képest a' bérleti szándékozók Várad-Velenczén mondott napon délelőtti órákban az igazgató királyi kamarai ügyvédi hivatal iróteremében tartandó nyilvános árverésre, az 16re 70 pftot a' 2ikra pedig 5 fto ppenzben bánatpénzül magokkal hozandván meghivatnak, hol is az árverési egy szerződési föltételeket jó előre mindenkor megtudhatni. Kelt V.-Velenczén martius 1én 1846. 3—3

Csődület.

A' nagyméltóságú magyar kir. udv. kincstár részéről hirdettetik: miszerint ő felsége a' bácsi Ferencz-esatoránál következendő új tiszti állomást, nevezetesen a' zombori esatornai igazgató hivatalnál egy díjas gyakornokot évenkénti 150 pftnyi segély-díjjal, a' sztnpári valamint is a' monostori beszédő hivataloknál egy egy díjas gyakornokot 120 pftnyi díjjal legkegyel-

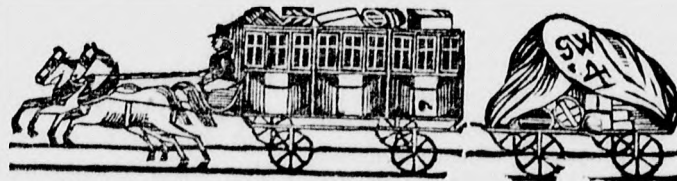
mesebben rendszeresíteni mielőztottat. Kik tehát ezen állások valamelyikét megnyerni kívánják, arra felszólítatnak, hogy a' szükséges oskolai 's egyéb bizonyítványokkal ellátott folyamodványokat, mellyekben a' honban divatozó nyelvbent jártasság is bizonyítandó, legfeljebb f. évi mártius utóljajig a' zombori kir. kincstár igazgatóságához beadják. A' technikai előtudománytal bírónak előny adatandik. 3—3

Jégverés elleni biztosítás.

A' jégverés ellen kölcsön biztosító „magyar egyesület“ alulirt igazgatósága, mint mindenkor, ugy most is kötelességének ismeri, közelgő tavasszal a' t. cz. gazda urakat, saját hasznuk tekintetéből, ezen hazai intézetre figyelmeztetni. Ez intézet fenállásának három éve alatt kétségsbe vonhallan jeleit adá jótékonyágának, mert nem kevesbet mint 246, 's ezek közt sok tetemes jégverési károkat térített meg. Van-e tehát mezei gazda, ki, a' mult év sűrű csapásaira elevenen emlékezve, örömmel ne sietne természet oly hazai intézet által biztosítani, melly köztisztelőben álló hazafiak kormánya alatt áll? — A' biztosítási díjak az egyesületi ügynökségeknél megtudhatók. A' díjakon és levélbérén kívül a' biztosítók semmit sem tartoznak fizetni; sőt a' régibb biztosítók, a' szabályok értelmében, díjelengedésben részesülnek.

Biztosítások elfogadlának Pesten az igazgatóság irodájában (nagyhid-utca Weisz-ház 678. sz. a.) és országsszerte az intézetnek minden ügynökségei által. — Pesten, 1846. Mártius. — Az egyesület nevében

Weisz Bernát Ferencz, igazgató.

Kilenczedik részlet-fizetés a' pozsony-nagyszombati első magyar vasutvállalat első-ségi részvényeitől.

Nevezett vállalat igazgatósága a' kilenczedik 10 petes részlet-fizetés, vagyis minden részvénytől 20 pftot beszedését elhatározván, határnapul

1846ki május 1jére eső pénteket

üzte ki.

Minden e' határnap után történendő fizetésekre nézve késedelmi kamat fejében 6% állapított meg 's ha még is valamely tartozás az alapszabályilag meghatározott véghatárnapig, vagyis

legfőlebb 1846ki július 1jeig

le nem rovatnék, az illető részvénynek a' társaság könyvéből kitoröltése mellett a' már eddig történt fizetések is a' társaság tulajdonaul fognak tekintetni.

Fizethetni Pozsonyban e' vállalat középponti hivatalánál, valamint Bécsben a' es. k. szab. éjszakai vasutpénztáránál.

Pozsony, martius 23án 1846.

A' pozsony-nagyszombati első magyar vasutvállalat részéről.

Kohlmann H. titoknok.

Kampmüller Ferencz s. k. igazgató.

Zechmeister G. s. k. igazgató. 2—3

Uj angol burgonya ültetésre. Korafajták, fehér: (karly, Coknay, Newearly) nyugot-amerikai, Early, Forcing, Early Ready. Későfajták, fehér és vörös: Schau, Nosed, Kidney, Manly, Scotts Kidney, The Champion, Late-Schor-Posates.

Ezen burgonyafajak kitünő izletes minőségöknel, valamint azon sajátáguknál fogva is, miszerint kis helyen minden földben gazdagon tenyésznek, egyáltalában igen ajánlatok, kívánatos tehát, hogy ezek magva hazánkban lehető legnagyobb mennyiségben elterjedjen. Szabott áron név és minőség szerint gumónkint kaphatók a' nevezett fajták alulirt fűszerkereskedésében. Pest, mártiusban 1846.

Ugyanott kaphatni fehér angol búkkönymagot is.

Mitterdorfer János,

ó-posta utca 20. sz. „a' halászhoz.“ 3—3

Statuspapír- és részvény-árkelet. Bécs, mart. 31kén.

bankrészvény:	1573 fr.	pesti lánczhid-részvény 100 fr. — frt.
1834ki 500 p.frtos kölcsön:	773 3/4 „	bécs-glognitzai vasut 400 fr. . . 573 „
1839ki 250 p.frt.	61 1/2 „	pozsony-nagyszombati . . . . . „
Eszterházy 40 fr. sorskötel.	58 „	középponti . . . . . (100 fr.) 101 „
Cs.kir. arany 4 fr. 36—38 kr.		duna-gőzhajózási . . . . . 701 „

Dunavizállás: aprilis 1jén 11'0'0" az 0 felett.